

Z á z n a m

**z pracovních porad krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně
a Magistrátu hlavního města Prahy,
konaných ve dnech 26. 11., 5. 12. a 12. 12. 2013**

Přítomni:

- zástupci krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hl. m. Prahy - dle prezenčních listin
- za Ministerstvo vnitra, odbor všeobecné správy – JUDr. Václav Henych, JUDr. Guluškinová a JUDr. Hálová

P r o g r a m:

- zákon č. 312/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Obsah novely

- I. Změny v souvislosti s novým občanským zákoníkem
- II. Převzetí úpravy matriční agendy ze zákona o registrovaném partnerství do zákona o matrikách
- III. Matrika
- IV. Jméno a příjmení
- V. Úprava zápisu a vedení jména a příjmení cizinců v informačních systémech České republiky a na úředních dokladech

I. ZMĚNY V SOUVISLOSTI S NOVÝM OBČANSKÝM ZÁKONÍKEM

1. Uzavření manželství

- ☐ **§ 11a ZM** - okruh oddávajících
 - matriční úřad
 - nematriční úřad
 - statutární města

Do nového ustanovení § 11a odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o matrikách“), byl převzat obsah ustanovení § 4 odst. 1 a 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, s tím, že byl navíc vymezen správní obvod, v rámci kterého může oddávající přijímat prohlášení o uzavření manželství.

Pokud statutární město není členěno na městské obvody nebo městské části, primátor, náměstek primátora nebo pověřený člen zastupitelstva statutárního města přijímá prohlášení o uzavření manželství podle ustanovení § 11a odst. 1 písm. a) zákona o matrikách, tj. v celém správním obvodu matričního úřadu. Toto platí pro statutární města Karlovy Vary, Kladno, České Budějovice, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Jihlava, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav a Prostějov.

Jinak je tomu u územně členěných statutárních měst.

- a) Ustanovení § 11a odst. 1 písm. c) zákona o matrikách se aplikuje výlučně na územně členěná statutární města, v nichž jsou matriční působnosti pověřeny městské části nebo městské obvody v čele se starostou, kdy primátor územně členěného statutárního města/hl. m. Prahy nestojí v čele žádného matričního úřadu s tím, že prohlášení o uzavření manželství mohou přijímat pouze ve správním obvodu statutárního města Brna, Ostravy, Plzně a Ústí nad Labem nebo hl. m. Prahy.
- b) U územně členěných statutárních měst Pardubice a Opava přijímá prohlášení o uzavření manželství primátor, náměstek primátora nebo pověřený člen zastupitelstva statutárního města, a to v celém správním obvodu matričního úřadu (§ 11a odst. 1 písm. a) zákona o matrikách), neboť městské části nejsou pověřeny matriční působností.
- c) Pokud jde o územně členěné statutární město Liberec, primátor, náměstek primátora nebo pověřený člen zastupitelstva přijímá prohlášení o uzavření manželství v celém správním obvodu matričního úřadu Liberec, nikoliv však na území městského obvodu Vratislavice nad Nisou. Městský obvod Vratislavice nad Nisou je samostatným matričním úřadem a prohlášení snoubenců o uzavření manželství přijímá starosta tohoto městského obvodu v celém jeho správním obvodu.

☐ **§ 95a ZM**

Působnosti stanovené krajskému úřadu, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, Magistrátu hlavního města Prahy, úřadu městské části hlavního města

Prahy, magistrátu měst Brna, Ostravy a Plzně, úřadům městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst, obecnímu úřadu, starostovi, místostarostovi nebo pověřenému členu zastupitelstva podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti.

2. Uzavření manželství zástupcem/zmocněncem (§ 669 OZ, § 38 ZM)

- orgány příslušné k vydání povolení
 - pouze **KÚ**, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno
- písemná plná moc
- kdo může být zástupcem/zmocněncem
 - bez omezení stejnosti pohlaví
- účastníci správního řízení
- rozhodnutí

O povolení uzavřít manželství zmocněncem bude napříště rozhodovat pouze krajský úřad, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno. Současně se ponechává, aby v územně členěných statutárních městech Brně, Ostravě a Plzni a hl. m. Praze rozhodovaly magistráty těchto měst (viz též § 2 odst. 1 písm. c) zákona o matrikách, kde je zavedena legislativní zkratka pro „krajský úřad“). Současně se doplňuje obsah plné moci, a kdo může být zmocněncem.

3. Uzavření manželství v případě ohrožení života

- § 11a/4, § 41 odst. 1 písm. a) ZM a § 667 OZ – na území ČR**

Je-li život snoubence přímo ohrožen, snoubenci projeví vůli, že spolu vstupují do manželství před

- starostou, místostarostou nebo pověřeným členem zastupitelstva obce, městské části hlavního města Prahy, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města nebo
- úředníkem zařazeným do obecního úřadu, a to na kterémkoli místě i bez přítomnosti matrikáře.

- § 41/1 písm. b) ZM a § 667 OZ - v cizině**

- před velitelem námořního plavidla plujícího pod státní vlajkou České republiky nebo
- velitelem letadla zapsaného v leteckém rejstříku v České republice, a
- je-li alespoň jeden ze snoubenců státním občanem České republiky, rovněž před velitelem vojenské jednotky České republiky v cizině,

- oddávající
 - zašle protokol o uzavření manželství bezodkladně zvláštní matrice prostřednictvím zastupitelského úřadu České republiky a na území České republiky přímo;
 - jsou-li oba snoubenci cizinci, zašle oddávající protokol o uzavření manželství bezodkladně Úřadu městské části Praha 1, který je příslušný k provedení zápisu do matriční knihy;
 - spolu s protokolem o uzavření manželství doručí vyjádření lékaře o zdravotním stavu manžela, a není-li to možné, prohlášení manžela. Jsou-li oba snoubenci cizinci, oddávající je před uzavřením manželství poučí, že takto uzavřené manželství nemusí být platné na území jejich domovského státu.

Reaguje se na změny v souvislosti s novým občanským zákoníkem. Upravuje se uzavření manželství státními občany České republiky nebo cizinci v případě ohrožení života v cizině. Nově se stanoví příslušnost Úřadu městské části Praha 1 (ÚMČ Praha 1) k zápisu manželství dvou cizinců v případě ohrožení života v cizině před velitelem námořního plavidla plujícího pod státní vlajkou České republiky nebo velitelem letadla zapsaného v leteckém rejstříku v České republice.

Pro tento účel povede ÚMČ Praha 1 samostatnou matriční knihu manželství.

4. Osvojení

§ 796/1 a násl. OZ – osvojení nezletilého

- § 806 OZ – souhlas dítěte s osvojením (dítě starší 12 let)
- § 837 OZ – utajení osvojení
- § 844 OZ – zrušitelné \iff nezrušitelné osvojení po 3 letech (soud může rozhodnout i před uplynutím lhůty)

§ 846 a násl. OZ - osvojení zletilého

- § 847 OZ – osvojení, které je obdobou osvojení nezletilého (změna RČ, zápis osvojitele/lů namísto rodičů)
- § 848 OZ – osvojení, které není obdobou osvojení nezletilého (změna RČ, rodiče se nemění, údaj o osvojení v poznámce RL)
- § 854 OZ – osvojení nezletilého, kterému byla přiznána svéprávnost (změna RČ, zápis osvojitele/lů namísto rodičů)

- příjmení po osvojení viz dále část IV., bod 7

§ 53 ZM

Do matriční knihy se zapíše *osvojení* občana ČR nebo cizince podle právních předpisů cizího státu za předpokladu, že jeho narození, nebo uzavření manželství je zapsáno v matriční knize vedené matričním úřadem podle tohoto zákona.

Pokud žije cizinec v manželství s občanem ČR, zapíše se změna příjmení v důsledku osvojení i u tohoto občana, popřípadě u jejich nezletilých dětí.

Uznávání cizozemských rozsudků o osvojení

1. Pokud je alespoň jeden z účastníků řízení o osvojení (tedy osvojitelé, některý z osvojitelů nebo osvojenec) státním občanem ČR, je ve smyslu § 63 odst. 1 ve spojení s § 16 odst. 2 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, nezbytné, aby cizí rozhodnutí bylo nejprve uznáno českým soudem ve zvláštním uznávacím řízení, a teprve na základě pravomocného rozsudku českého soudu o uznání lze provést zápis osvojení do matriční knihy matričním úřadem.

Stejným způsobem je třeba dle našeho názoru postupovat i v případech, že k osvojení došlo v cizině jinak než rozhodnutím – tj. nejprve je třeba uznat cizí veřejnou listinu českým soudem a teprve na základě toho zapsat osvojení do matriční knihy. Návrh na uznání se podává u příslušného okresního soudu. Místně příslušný je obecný soud toho, kdo uznání navrhuje. Podle § 85 odst. 1 občanského soudního řádu je obecným soudem fyzické osoby okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, a nemá-li bydliště, okresní soud, v jehož obvodu se zdržuje. Má-li fyzická osoba bydliště na více místech, jsou jejím obecným soudem všechny okresní soudy, v jejichž obvodu bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale. Jestliže navrhovatel nemá obecný soud v ČR, je pro řízení o uznání cizího rozhodnutí o osvojení příslušný okresní soud, v jehož obvodu nastala nebo má nastat skutečnost, pro kterou má uznání význam. Takovým soudem by dle našeho názoru mohl být Městský soud v Brně, v jehož obvodu má sídlo zvláštní matrika.

Je však třeba mít na paměti, že odlišný režim stanoví některé mezinárodní smlouvy, jejichž pravidla je třeba použít přednostně před novým zákonem o mezinárodním právu soukromém:

- **Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (Haag, 29. 5. 1993, sdělení č. 43/2000 Sb. m. s.),** dále jen „Úmluva“

Podle čl. 23 Úmluvy platí, že osvojení, u kterého příslušný orgán státu, kde k němu došlo, potvrdil, že bylo provedeno v souladu s úmluvou, bude zákonným postupem uznáno v ostatních smluvních státech. Takové potvrzení (osvědčení) se stává podkladem pro provedení matričního zápisu osvojení do matriční knihy v ČR. Matričnímu úřadu je zasílá Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, (dále jen „Úřad“), podle § 25 odst. 9 zákona č. 359/1999 Sb. Dosavadní praxe matričních úřadů nevyžadovala, aby bylo dosaženo soudního rozhodnutí o uznání cizího rozhodnutí.

Stejným způsobem budou matriční úřady postupovat i nadále, tj. dodatečný záznam o osvojení provede příslušný matriční úřad do matriční knihy z úřední povinnosti na základě oznámení Úřadu a připojené kopie cizozemského osvědčení/potvrzení v souladu s čl. 23 Úmluvy, vystaveného v anglickém, popř. německém jazyku. Překlady těchto zaslaných podkladů do českého jazyka zabezpečí matriční úřad na vlastní náklady. Ověření cizozemského osvědčení/potvrzení není třeba, neboť je matriční úřad obdrží prostřednictvím Úřadu (srov. § 43 odst. 5 zákona o matrikách). Po provedení dodatečného záznamu do knihy narození matriční úřad vydá rodný list a splní oznamovací povinnost podle zvláštních zákonů.

▪ **Některé dvoustranné smlouvy o právní pomoci**

upravují vzájemné uznávání rozhodnutí mezi smluvními stranami, přičemž v některých z nich jsou uvedeny nejen podmínky uznání, ale navíc je ještě výslovně stanoveno, že rozhodnutí v nemajetkových věcech se uznávají bez dalšího řízení – taková úprava je obsažena ve smlouvách s následujícími státy:

- Albánie (č. 97/1960 Sb., čl. 40 odst. 1)
- Maďarsko (č. 63/1990 Sb., čl. 56 odst. 1)
- Mongolsko (č. 106/1978 Sb., čl. 57)
- Polsko (č. 42/1989 Sb., čl. 52)
- Slovensko (č. 209/1993 Sb., čl. 20 odst. 1)
- SSSR (č. 95/1983 Sb., čl. 53 odst. 1) – uplatní se v současné době ve vztahu k Bělorusku, Gruzii, Kyrgyzstánu, Moldavské republice a Ruské federaci.

2. Odlišný postup platí v případě, že všichni účastníci řízení byli v rozhodné době (v okamžiku osvojení) cizinci. Pak podle § 63 odst. 2 zvláštní uznávací řízení nutné není a matriční úřad při provedení zápisu do matriční knihy k cizímu rozhodnutí pouze přihlédně. Opět se stejně postupuje i v případě, že k osvojení došlo v cizině jinak než rozhodnutím a všichni účastníci byli cizinci.

II. PŘEVZETÍ ÚPRAVY MATRIČNÍ AGENDY ZE ZÁKONA O REGISTROVANÉM PARTNERSTVÍ DO ZÁKONA O MATRIKÁCH
--

Příslušné matriční úřady (příloha č. 1 vyhl. č. 300/2006 Sb. do 31. 12. 2013)
Registrující matriční úřady (od 1. 1. 2014 příloha č. 4 vyhl. č. 207/2001 Sb.)

Seznam registrujících matričních úřadů a vymezení jejich správních obvodů

	Matriční úřad:	Správní obvod:
1.	Úřad městské části Praha 1	území hlavního města Prahy
2.	Magistrát města Kladno	území Středočeského kraje
3.	Magistrát města České Budějovice	území Jihočeského kraje
4.	Úřad městského obvodu Plzeň 3	území Plzeňského kraje
5.	Magistrát města Karlovy Vary	území Karlovarského kraje
6.	Úřad městského obvodu Ústí nad Labem-město	území Ústeckého kraje
7.	Magistrát města Liberec	území Libereckého kraje
8.	Magistrát města Hradec Králové	území Královéhradeckého kraje
9.	Magistrát města Pardubice	území Pardubického kraje
10.	Magistrát města Jihlava	území Kraje Vysočina
11.	Úřad městské části Brno-střed	území Jihomoravského kraje
12.	Magistrát města Olomouc	území Olomouckého kraje
13.	Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz	území Moravskoslezského kraje
14.	Magistrát města Zlín	území Zlínského kraje

Nová právní úprava na úseku RP

- § 3/3 ZM** – registrující MÚ vede jednu matriční knihu pro správní obvod vymezený prováděcím právním předpisem
- § 13a/1 ZM** – registrující MÚ je příslušný k provedení zápisu (bez ohledu na TP)
- § 13a/2 ZM** – prohlášení se činí před matrikářem registrujícího MÚ
- § 13a/3 ZM** – registrující MÚ přijímá prohlášení na místě, které k tomu určí ve svém správním obvodu

Legislativně technická úprava v souvislosti s přeřazením vybraných ustanovení zákona o partnerství do zákona o matrikách. S účinností od 1. 1. 2014 bude možno vstoupit do registrovaného partnerství před kterýmkoliv registrujícím matričním úřadem bez ohledu na trvalý pobyt budoucích partnerů.

III. MATRIKA

1. Působnost na úseku matrik

Krajské úřady

§ 4a/1 ZM

KÚ kontroluje výkon přenesené působnosti na úseku matrik, užívání a změny jména a příjmení u ORP ve svém správním obvodu nejméně jednou ročně.

Při provádění samotné kontroly je nezbytné, aby se kontrolující orgán zaměřil na komplexní výkon matriční agendy, zahrnující i správní řízení na úseku matrik, jména a příjmení. S účinností od 1. 1. 2014 proto budou krajské úřady provádět kontrolu přenesené působnosti i na úseku matrik, užívání a změny jména příjmení u ORP ve svém správním obvodu. Uvedenou kontrolu budou provádět i u matričních úřadů zařazených do správních obvodů ORP [§ 129 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)].

§ 4a/4 ZM

Krajský úřad provádí zkoušku odborné způsobilosti k vedení matričních knih a k plnění úkonů zabezpečovaných v souvislosti s vedením matričních knih a sbírek listin u zaměstnance obce, v hlavním městě Praze zaměstnance městské části nebo zaměstnance Ministerstva obrany zařazeného do matričního úřadu, který je zařazen do jeho správního obvodu.

S účinností od 1. 1. 2014 budou krajské úřady ověřovat způsobilost pro výkon funkce matrikáře u všech matričních úřadů, tj. nejen u ORP, které jsou matričním úřadem, které jsou zařazeny do jeho správního obvodu. Poznatky z praxe naznačují, že příprava k vykonání zkoušky i průběh zkoušky samotné nebyly mnohdy na dostatečné úrovni.

2. Matrika, matriční knihy, zápisy do matričních knih

☐ § 1/1 ZM

Matrika je státní evidence

- a) narození, uzavření manželství, vzniku registrovaného partnerství a úmrtí fyzických osob na území České republiky,
- b) narození, uzavření manželství, vzniku partnerství a úmrtí, k nimž došlo v cizině, jde-li o státní občany České republiky a
- c) **uzavření manželství, k nimž došlo v cizině, byl-li život snoubence přímo ohrožen a nejde-li o občany ČR.**

Reaguje se na změny v souvislosti s novým občanským zákoníkem, pokud jde o uzavření manželství v cizině dvěma cizinci v případě ohrožení života před velitelem námořního plavidla plujícího pod státní vlajkou České republiky nebo velitelem letadla zapsaného v leteckém rejstříku v České republice.

3. Provádění zápisů v matriční knize – způsob, místo, lhůty

☐ § 6/3 ZM

Zápisy matričních událostí, matričních skutečností, dodatečných zápisů, změn a oprav pomocí výpočetní techniky se provádějí na základě uzavřeného zápisu ve svazku matriční knihy rukopisně vedené. Jestliže se údaje v zápise provedeném pomocí výpočetní techniky odlišují od údajů uvedených v matriční knize rukopisně vedené, považují se za správné údaje uvedené v matriční knize rukopisně vedené.

Upřesňuje se, že zápisy matričních událostí, matričních skutečností, dodatečných zápisů, změn a oprav pomocí výpočetní techniky se provádí na základě uzavřeného zápisu ve svazku matriční knihy rukopisně vedené. Údaje jsou shodné s údaji uvedenými ve svazku matriční knihy rukopisně vedené.

Uvedené vyžaduje zvýšenou pozornost a následnou kontrolu úřadů obcí s rozšířenou působností, krajských úřadů i Ministerstva vnitra.

☐ § 58/4 ZM

Matriční úřad provede opravu chybně zapsaného údaje uvedeného v odstavci 1 (údaj o jménu, popřípadě jménech, příjmení, popřípadě rodném příjmení, datu narození, uzavření manželství, vzniku partnerství, úmrtí, nebo o rodném čísle) v zápise provedeném v matriční knize u fyzické osoby, které se zápis týká, a u jejich nezletilých dětí. U zletilých dětí této fyzické osoby matriční úřad provede opravu chybně zapsaného údaje pouze na jejich žádost.

Nově se upravuje, že matriční úřad provede opravu chybně zapsaného údaje v zápise provedeném v matriční knize u fyzické osoby, které se zápis týká a u jejich nezletilých dětí a u zletilých dětí.

4. Sbírka listin, druhopisy matričních knih

☐ § 8a/1 ZM

Matriční úřad, úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad povolí nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince

1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře nebo vydá potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin, kterou vede, nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, nebo členům její rodiny, jejím sourozencům a dále zmocněncům těchto osob,
- b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,
- c) statutárním orgánům církví nebo duchovním jimi zmocněným, jde-li o matriční knihy vedené těmito církvemi do 31. prosince 1949, nebo
- d) fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před orgány státu nebo před orgány územních samosprávných celků.

§ 8a/2 ZM

Registrující matriční úřad, úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad povolí nahlédnout do sbírky listin vedené ke knize partnerství a činit výpisy z ní v přítomnosti matrikáře nebo vydá potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, nebo jejímu zmocněnci,
- b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků, nebo
- c) fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před orgány státu nebo před orgány územních samosprávných celků.

§ 8a/3 ZM

V případě osvojení mohou nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 pouze osvojitelé a po dovršení 12 let i osvojenec, pokud nebylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení; pokud bylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení, může osvojenec nahlédnout do sbírky listin až po nabytí svéprávnosti.

§ 8a/4 ZM

Do sbírky listin vedené k zápisu narození dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem, může nahlédnout pouze matka dítěte a po dovršení 12 let i dítě.

§ 8a/5 ZM

Matriční úřad, úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad vydá kopii sbírky listin nebo doslovný výpis z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, který lze pořídit i kopii matričního zápisu, pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků.

Do 31. 12. 2014 bylo v zákoně o matrikách rozdílně upraveno nahlížení do sbírky listin v případě, pokud jsou ještě uloženy u matričního úřadu (§ 25), nebo se již nacházejí u obecního úřadu obce s rozšířenou působností či krajského úřadu (§ 8). Tato úprava byla nesystémová.

Sjednocuje se proto okruh osob oprávněných k nahlížení do sbírek.

Současně se nově upravuje okruh osob oprávněných k nahlížení do sbírky listin vedené ke knize registrovaného partnerství a nově se umožňuje nahlížení do sbírky listin vedené k zápisu narození dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem.

5. Zápisy matričních událostí

a) NAROZENÍ

Rodná čísla novorozenců

§ 15/5 ZM

Matriční úřad sdělí neprodleně poskytovateli zdravotních služeb na základě jeho žádosti rodné číslo dítěte, jehož narození tento poskytovatel oznámil podle odstavce 1 (Narození je povinen oznámit matričnímu úřadu poskytovatel zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení byl porod ukončen; nebyl-li porod ukončen ve zdravotnickém zařízení, oznámí narození lékař, který jako první poskytl při porodu nebo po porodu zdravotních služby.)

Nově byla stanovena povinnost matričního úřadu sdělovat rodná čísla novorozenců poskytovateli zdravotních služeb a to vždy na základě jeho žádosti a poté, co bude proveden zápis narození dítěte do knihy narození (včetně rodného čísla), vydání rodného listu a zápisu narození do AISEO.

§ 16 ZM

(1) K zápisu do knihy narození dítěte narozeného za trvání manželství předloží jeden z rodičů

- a) oddací list,
- b) občanský průkaz, nebo cestovní doklad, nebo průkaz povolení k pobytu cizince, byl-li mu vydán,
- c) souhlasné prohlášení rodičů o jménu, popřípadě jménech dítěte,
- d) souhlasné prohlášení rodičů o příjmení dítěte, pokud údaj o příjmení dítěte není patrný z oddacího listu rodičů dítěte,
- e) případně další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození.

(2) K zápisu do knihy narození dítěte narozeného mimo manželství, jehož otec není znám, předloží matka

- a) prohlášení o jménu, popřípadě jménech dítěte,
- b) rodný list,
- c) pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, je-li matka dítěte rozvedená, nebo úmrtní list manžela, je-li matka dítěte ovdovělá,
- d) občanský průkaz, nebo cestovní doklad, nebo průkaz povolení k pobytu cizince, byl-li jí vydán,
- e) případně další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození.

(3) K zápisu do knihy narození dítěte narozeného mimo manželství, k němuž bylo určeno otcovství nebo jehož otcem je muž, který dal k umělému oplodnění **souhlas**, předloží jeden z rodičů

- a) souhlasné prohlášení rodičů o jménu, popřípadě jménech dítěte,

- b) souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství **nebo písemný souhlas muže, který dal k umělému oplodnění, potvrzený poskytovatelem zdravotních služeb**, popřípadě rozhodnutí soudu o určení otcovství k dítěti,
- c) rodný list matky a otce dítěte,
- d) pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, je-li matka dítěte rozvedená, nebo úmrtní list manžela, je-li matka dítěte ovdovělá,
- e) občanský průkaz, nebo cestovní doklad, nebo průkaz povolení k pobytu cizince, byl-li mu vydán,
- f) případně další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození.

Doplňuje se, co je nutné předložit k zápisu do knihy narození dítěte, o doklad, který prokazuje, že muž dal svůj souhlas s umělým oplodněním neprovdané ženy, čímž došlo k určení otcovství podle občanského zákoníku (§ 778 a 779 OZ).

(4) K zápisu do knihy **narození dítěte narozeného mimo zdravotnické zařízení, jehož matce nebyly ani následně poskytnuty zdravotní služby**, předloží jeden z rodičů kromě dokladů uvedených v odstavcích 1, 2 nebo 3 další doklady potřebné k prokázání skutečnosti, že matkou dítěte je žena, která je porodila.

Nově se stanoví výčet dokladů, které předloží jeden z rodičů, narodí-li se dítě mimo zdravotnické zařízení a jeho matce nebyly ani následně poskytnuty zdravotní služby, a to zejména doklady potřebné k prokázání skutečnosti, že matkou dítěte je žena, která je porodila.

(5) Pokud je rodič neslyšící, němý nebo nemluví nebo nerozumí česky, je nutná pro souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství **přítomnost tlumočnicka**. Účast tlumočnicka zajišťuje jeden z rodičů na vlastní náklady, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Bez přítomnosti tlumočnicka nelze souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství v těchto případech učinit. Nejde-li o tlumočnicka jmenovaného ministrem spravedlnosti nebo předsedou krajského soudu, musí tlumočnick složit slib do rukou matrikáře, a to ve znění slibu podle zákona o znalcích a tlumočnicích.

Určit otcovství souhlasným prohlášením rodičů lze pouze jednou a nelze je vzít zpět.

Rodiče současně stvrdí svým podpisem, že neurčili otcovství k tomuto dítěti před jiným matričním úřadem nebo před soudem.

Vzhledem k závažnosti úkonu – souhlasného prohlášení o určení otcovství - se nově stanoví, že je-li jeden z rodičů neslyšící, nebo němý, popřípadě cizinec, je nutná přítomnost tlumočnicka. Obdobně jako při uzavření manželství nebo při vstupu do partnerství (§ 39), snoubenci, nebo osoby, které chtějí vstoupit do partnerství, a které jsou cizinci, mohou učinit čestné prohlášení o tom, „že rozumí českému jazyku a nepotřebují tlumočnicka“. Toto bude spolu s protokolem o určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů založeno do příslušné sbírky listin.

(6) V případech hodných zvláštního zřetele, zejména u osoby, která žádá o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky, **azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany**, může matriční úřad připustit nahrazení dokladů uvedených v odstavcích 1, 2 a 3 čestným prohlášením rodičů, nebo jednoho z nich.

Důvody hodné zvláštního zřetele, ve kterých může matriční úřad připustit nahrazení některých dokladů potřebných k zápisu narození dítěte čestným prohlášením, jsou uvedeny demonstrativně, přesto byli do o tohoto ustanovení doplnění poživatelé mezinárodní ochrany. Poživatelé mezinárodní ochrany se nacházejí ve stejné situaci, jako žadatelé o mezinárodní ochrany, neboť ani oni nemohou kontaktovat státní orgány své země za účelem získání potřebných dokumentů pro účely zápisu narození dítěte. Užití tohoto ustanovení by mělo být zcela výjimečné.

b) ZÁPIS JMÉNA A PŘÍJMENÍ DO KNIHY NAROZENÍ

Zápis příjmení do knihy narození

§ 19/3 ZM

Dítěti, které se narodí v době od uzavření manželství do uplynutí třístého dne poté, co manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné, nebo poté, co byl **manžel matky prohlášen za nezvěstného**, se zapíše příjmení, na kterém se manželé dohodli při uzavření manželství, pokud matka neuzavřela nové manželství.

Reaguje se na změny v souvislosti s novým občanským zákoníkem.

§ 19/4 ZM

Narodí-li se **dítě, které je počato umělým oplodněním, ženě neprovdané**, u něhož se má za to, že otcem dítěte je muž, který dal k umělému oplodnění souhlas, zapíše se dítěti do knihy narození příjmení, na němž se rodiče dohodli podle § 19/2 ZM.

Reaguje se na změny v souvislosti s novým občanským zákoníkem, pokud jde o domněnku otcovství u dítěte, které bylo počato umělým oplodněním.

c) ZMĚNA POHLAVÍ

§ 29 OZ, § 21 – § 23 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

Změna pohlaví člověka nastává chirurgickým zákrokem při současném znemožnění reprodukční funkce a přeměně pohlavních orgánů. Má se za to, že dnem změny pohlaví je den uvedený v potvrzení vydaném poskytovatelem zdravotních služeb.

§ 17a ZM

Dodatečný záznam o změně pohlaví se do knihy narození provede na základě potvrzení vydaného poskytovatelem zdravotních služeb, který je povinen toto potvrzení doručit matričnímu úřadu do 3 pracovních dnů ode dne provedení změny pohlaví. Dnem změny pohlaví je den uvedený v tomto potvrzení.

POTVRZENÍ O ZAHÁJENÍ LÉČBY PRO ZMĚNU POHLAVÍ

POTVRZENÍ O UKONČENÍ LÉČBY PRO ZMĚNU POHLAVÍ

- přílohy č. 5 a 6 k vyhlášce č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů (poslední novela – vyhláška č. 424/2013 Sb., která nabyla účinnosti dnem 1. 1. 2014)

☐ § 72/5 ZM

Matriční úřad povolí na základě žádosti fyzické osoby a potvrzení poskytovatele zdravotních služeb změnu jména, popřípadě jmen, a příjmení

- a) na neutrální jméno a příjmení, byla-li zahájena léčba pro změnu pohlaví, nebo
- b) na jiné jméno, popřípadě jména, a příjmení, byla-li léčba pro změnu pohlaví dokončena.

Nepožádá-li fyzická osoba po změně pohlaví o změnu jména a příjmení, matriční úřad uvede v knize narození její příjmení v souladu s pravidly české mluvnice ve tvaru odpovídajícím novému pohlaví; jméno do knihy narození nezapíše a učiní o tom oznámení soudu.

V ustanovení § 72 odst. 5 zákona o matrikách byly do 31. 12. 2013 upraveny otázky spojené se změnou jména a příjmení na neutrální u fyzické osoby, u níž probíhá změna pohlaví. Nyní se samostatně upravuje změna jména a příjmení na neutrální, byla-li zahájena léčba pro změnu pohlaví, a změna na jiné jméno a příjmení po ukončení léčby.

d) ÚMRTÍ

☐ § 21/3 ZM

Poskytovatel zdravotních služeb je povinen oznámit úmrtí příslušnému matričnímu úřadu do 3 **pracovních** dnů od prohlídky těla zemřelého, popřípadě od provedení pitvy na listu o prohlídce **zemřelého**.

Podle znění ustanovení § 21 odst. 3 zákona o matrikách platného do 31. 12. 2013 je povinen prohlízející lékař oznámit úmrtí na listu o prohlídce mrtvého do 3 dnů. Lhůtu 3 dnů však v některých případech nelze stihnout (např. sobota, neděle, následně svátky). Navrhuje se proto změnit stanovenou lhůtu z 3 dnů na 3 pracovní dny, v rámci kterých poskytovatel zdravotních služeb oznámí úmrtí příslušnému matričnímu úřadu. Současně se aktualizuje odkaz v poznámce pod čarou (vyhláška č. 297/2012 Sb., o náležitostech Listu o prohlídce zemřelého, způsobu jeho vyplňování a předávání místům určení, a o náležitostech hlášení ukončení těhotenství porodem mrtvého dítěte, o úmrtí dítěte a hlášení o úmrtí matky (vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého).

☐ § 22/2 ZM

Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit místo úmrtí fyzické osoby, uvede se v zápisu, dodatečném zápisu, dodatečném záznamu a opravě zápisu jako místo úmrtí **místo, kde bylo tělo nalezeno**.

Reaguje se na změny v souvislosti s novým občanským zákoníkem a upravuje se, že se jako místo úmrtí uvede místo, kde bylo tělo nalezeno (§ 28 odst. 1 OZ).

6. Zvláštní matrika

☐ § 42/3 ZM

Došlo-li k narození, uzavření manželství, vzniku RP nebo úmrtí občana ČR v cizině a stanoví-li ZM nebo zvláštní právní předpis, že je občan ČR povinen předložit matriční doklad, je občan ČR nebo pozůstalý, jde-li o zápis úmrtí, povinen předložit matriční doklad vydaný zvláštní matrikou.

☐ § 42/4 ZM

Uzavřel-li cizinec manželství nebo RP s občanem ČR v cizině, je povinen předložit v úředním styku oddací list nebo doklad o RP vydaný zvláštní matrikou, nelze-li požadované údaje ověřit jinak.

Za účelem zajištění užívání jména, popřípadě jmen ve správné pravopisné podobě se nově stanoví povinnost státnímu občanu České republiky, (dále jen občan“), předkládat matriční doklad vydaný zvláštní matrikou, došlo-li k matriční události občana ČR v cizině zákon o matrikách nebo jiný zvláštní právní předpis stanoví povinnost předkládat matriční doklad. Totéž platí i pro cizince, uzavřel-li manželství nebo partnerství s občanem v cizině a nelze-li požadované údaje ověřit jinak.

☐ § 43/1 ZM

Žádost o zápis do zvláštní matriky se podává u zastupitelského úřadu České republiky, u kteréhokoli matričního úřadu nebo **u krajského úřadu**, před nímž občan České republiky složil státoobčanský slib nebo učinil prohlášení o nabytí státního občanství České republiky.

Podle nového zákona o státním občanství České republiky, který nabude účinnosti dnem 1. 1. 2014, se bude státoobčanský slib skládat do rukou ředitele krajského úřadu nebo jím pověřené osoby. Vzhledem k tomu, že bude mít krajský úřad k dispozici veškeré doklady potřebné pro zápis do zvláštní matriky, umožňuje se „novým“ občanům požádat o zápis do zvláštní matriky i prostřednictvím krajského úřadu.

☐ § 43/4 ZM

Zápis do zvláštní matriky se provede i na základě protokolu o uzavření manželství v případě, že byl život snoubence přímo ohrožen, pokud k uzavření manželství došlo před velitelem námořního plavidla plujícího pod státní vlajkou České republiky, velitelem letadla zapsaného v leteckém rejstříku v České republice nebo velitelem vojenské jednotky České republiky v cizině, je-li alespoň jeden ze snoubenců občanem České republiky.

Reaguje se na změny v souvislosti s novým občanským zákoníkem. Upravuje se příslušnost zvláštní matriky k zápisu uzavření manželství občana ČR v cizině v případě ohrožení života.

7. Archivace matričních knih a sbírek listin

☐ § 23 ZM

Matriční knihy zůstanou uloženy po provedení posledního zápisu u matričního úřadu:

- a) kniha narození po dobu 100 let,
- b) kniha manželství po dobu 75 let,
- c) **kniha partnerství po dobu 75 let,**
- d) kniha úmrtí po dobu 75 let.

Po uplynutí stanovené doby se matriční knihy předají k archivaci příslušnému státnímu oblastnímu archivu, není-li dále stanoveno jinak.

Druhopy matričních knih a sbírky listin zůstanou uloženy po provedení posledního zápisu v prvopisu matriční knihy u úřadu s rozšířenou působností nebo krajského úřadu,

- a) jde-li o zápisy narození, po dobu 100 let,
- b) jde-li o zápisy manželství, po dobu 75 let,
- c) **jde-li o zápisy partnerství, sbírky listin po dobu 75 let,**
- d) jde-li o zápisy úmrtí, po dobu 75 let.

Legislativně technická úprava v souvislosti s přeřazením vybraných ustanovení zákona o partnerství do zákona o matrikách.

8. Matriční doklad, doslovný výpis, potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize

☐ § 24/1 ZM

Matriční doklad obsahuje údaje zapsané v matriční knize a je opatřen zvláštními zajišťovacími prvky proti jejímu padělání a pozměnění.

Od 1. 1. 2015 budou do praxe zavedeny nové matriční tiskopisy, které budou tištěny

- na bezdřevém papíru ze 100 % buničiny, 110 g/m²,
- bez optického zjasňovače s plnou chemickou ochranou,
- s vlastním individuálním, jedinečným a nezaměnitelným průběžným vodoznakem (malý státní znak a lipové listy).

Každý nový tiskopis bude opatřen unikátním číslem, které na něm bude vytištěno. Při nakládání s tímto tiskopisem pak bude uplatněn režim přísně zúčtovatelného tiskopisu.

☐ § 24a ZM

Rodným listem se prokazuje narození, oddacím listem se prokazuje uzavření manželství, dokladem o partnerství se prokazuje vznik partnerství a úmrtním listem se prokazuje úmrtí.

Reaguje se na změny v souvislosti s novým občanským zákoníkem. Podle ustanovení § 26 odst. 1 OZ se smrt člověka prokazuje veřejnou listinou vystavenou po prohlédnutí těla mrtvého stanoveným způsobem. Aby se předešlo nejasnostem při prokazování nejen úmrtí, ale i dalších matričních událostí (narození, manželství a registrovaného partnerství), přímo v zákoně o matrikách se stanoví, že rodným, oddacím a úmrtním listem a dokladem o registrovaném partnerství se prokazuje narození, uzavření manželství, úmrtí a registrované partnerství.

☐ § 25/2 ZM

V případě osvojení mohou nahlédnout do zápisu pouze osvojitelé a po dovršení 12 let i osvojenec, pokud nebylo soudem rozhodnuto o utajení

osvojení; pokud bylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení, může osvojenec nahlédnout do zápisu až po nabytí svéprávnosti.

☐ § 25/3 ZM

Do zápisu narození dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem, může nahlédnout pouze matka dítěte a po dovršení 12 let i dítě.

☐ § 25/5 ZM

Matriční úřad vydá úmrtní list fyzické osobě, která na jeho vydání prokáže právní zájem nebo která žila se zemřelým v době jeho smrti ve společné domácnosti anebo osobě, která je vypravitelem jeho pohřbu.

Rozšiřuje se okruh osob, kterým matriční úřad vydá úmrtní list o právnické osoby, jsou-li vypravitelem jeho pohřbu.

☐ § 25/7 ZM

Požádá-li fyzická osoba o vydání matričního dokladu nebo doslovného výpisu z matriční knihy prostřednictvím zmocněnce, musí být její podpis na plné moci úředně ověřen.

Do 31. 12. 2013 požádala-li fyzická osoba o vydání matričního dokladu nebo doslovného výpisu z matriční knihy v listinné podobě, musel být její podpis nejen na plné moci, ale i na žádosti úředně ověřen, což bylo nadbytečné. Nově se proto stanoví, že pouze podpis na plné moci musí být úředně ověřen, požádá-li fyzická osoba o vydání uvedených dokladů prostřednictvím zmocněnce.

☐ § 25a ZM

Registrující matriční úřad vydá doklad o partnerství nebo povolí nahlédnout do knihy partnerství a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, nebo jejímu zmocněnci,
- b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků, nebo
- c) fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před orgány státu nebo před orgány územních samosprávných celků.

Doslovný výpis z knihy partnerství se vydává

- a) fyzické osobě uvedené v odstavci 1 písm. a), nebo
- b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,

a lze jej pořídit i kopií matričního zápisu.

Požádá-li fyzická osoba o vydání matričního dokladu nebo doslovného výpisu z matriční knihy prostřednictvím zmocněnce, musí být její podpis na plné moci úředně ověřen.

Legislativně technická úprava v souvislosti s přeřazením vybraných ustanovení zákona o partnerství do zákona o matrikách. Nově se dále stanoví, že požádá-li oprávněná fyzická o vydání matričního dokladu nebo doslovného výpisu

z matriční knihy prostřednictvím zmocněnce, musí být její podpis na plné moci úředně ověřen.

☐ § 25b/1 a 2 ZM

Matriční úřad vydá fyzické osobě matriční doklad nebo povolí nahlédnout do matriční knihy a činit výpisy z ní v přítomnosti matrikáře, uplynula-li od provedení dotčeného zápisu v matriční knize lhůta 100 let u knihy narození, 75 let u knihy manželství nebo knihy partnerství a 30 let u knihy úmrtí.

Matriční úřad, úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad povolí nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře, uplynula-li od provedení dotčeného zápisu v matriční knize lhůta 100 let u knihy narození, 75 let u knihy manželství nebo knihy partnerství a 30 let u knihy úmrtí.

S ohledem na četné požadavky fyzických osob o nahlížení do matričních knih a vydání matričních dokladů ze zápisů provedených v matričních knihách, u nichž od provedení posledního zápisu neuplynula lhůta 75 či 100 pro jejich archivaci, nově se umožňuje nahlížení do matriční knihy, popřípadě do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy, činit výpisy z nich a vydat matriční doklad ze zápisu, od jehož provedení uplynula lhůta 100 let u knihy narození a 75 let u knihy manželství, registrovaného partnerství a 30 let u knihy úmrtí.

☐ § 26/1 ZM

Matriční doklad, potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize a doslovný výpis z matriční knihy vedené v jiném než českém jazyce, **s výjimkou kopie matričního zápisu**, se vydává v českém jazyce.

9. Vydávání matričních dokladů z matriční knihy uložené v archivu

☐ § 56 ZM

Matriční doklad, který má být vydán ze zápisu v matriční knize, uložené ve státním oblastním archivu, vystaví matriční úřad, v jehož správním obvodu k narození, uzavření manželství, nebo úmrtí došlo. Podklady pro jeho vydání zašle matričnímu úřadu příslušný státní oblastní archiv na základě žádosti matričního úřadu, právnické či fyzické osoby.

Matriční doklad, který má být vydán ze zápisu v matriční knize uložené v **Archivu hlavního města Prahy**, Národním archivu nebo ve Vojenském historickém archivu, vystaví Úřad městské části Praha 1.

Matriční doklad, který má být vydán ze zápisu v matriční knize **vedené do 31. prosince 2002 pro území města Brna**, vydá **Úřad městské části Brno - střed**.

Podle ustanovení § 92 odst. 1 písm. a) zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, po uplynutí lhůt stanovených v § 23 zákona o matrikách jsou matriční knihy z území hlavního města Prahy uloženy v Archivu hlavního města Prahy. Matriční doklad, který má být vydán ze zápisu v matriční knize uložené v Archivu hlavního města Prahy,

vystaví Úřad městské části Praha 1. V tomto smyslu se doplňuje ustanovení § 56 odst. 2 zákona o matrikách.

Úřad městské části města Brna, Brno-střed (ÚMČ Brno-střed) vykonává matriční agendu pro matriční obvod Brno-střed, jehož správní obvod je vymezen v příloze č. 1 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon o matrikách, ve znění pozdějších předpisů. Nad rámec tohoto matričního obvodu jsou u ÚMČ Brno-střed uloženy a vedeny matriční knihy narození, manželství a úmrtí pro celé území města Brna a to až do 31. 12. 2002. Matriční knihy byly ÚMČ Brno-střed předávány postupně v důsledku změn v územním členění města Brna. Nově se proto upravuje, že matriční doklad, který má být vydán ze zápisu v matriční knize vedené do 31. 12. 2002 pro území města Brna vydá Úřad městské části Brno-střed.

10. Doklady potřebné k uzavření manželství/ke vstupu do RP

☐ § 32 – 35 ZM

- SO ČR s TP v ČR
- SO ČR bez TP v ČR
- cizinec
x § 81a ZM
- promíjení dokladů (§ 664/2 OZ)
- rozhodnutí
- účastníci správního řízení

Legislativně technická úprava v souvislosti s přeřazením vybraných ustanovení zákona o partnerství do zákona o matrikách.

☐ § 37 ZM

Nezletilý, který není plně svéprávný a dovršil 16 let věku, připojí k dotazníku rozhodnutí soudu o povolení uzavřít manželství.

- terminologické změny v souvislosti s novým OZ
- v příloze vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, změna tiskopisu Dotazník k uzavření manželství a Protokol k uzavření manželství (poslední novela – vyhláška č. 424/2013 Sb., která nabyla účinnosti dnem 1. 1. 2014)

☐ § 35/5 ZM

Registrující matriční úřad může na žádost osoby, která chce vstoupit do partnerství a která žádá o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky nebo je azylantem nebo osobou požívající doplňkové ochrany, předložení dokladů (*s výjimkou dokladu totožnosti*) prominout, je-li jejich opatření spojeno s těžko překonatelnou překážkou.

Legislativně technická úprava v souvislosti s přeřazením vybraných ustanovení zákona o partnerství do zákona o matrikách.

11. Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství/ke vstupu do registrovaného partnerství (§ 45 – § 46 ZM)

§ 46/3 ZM

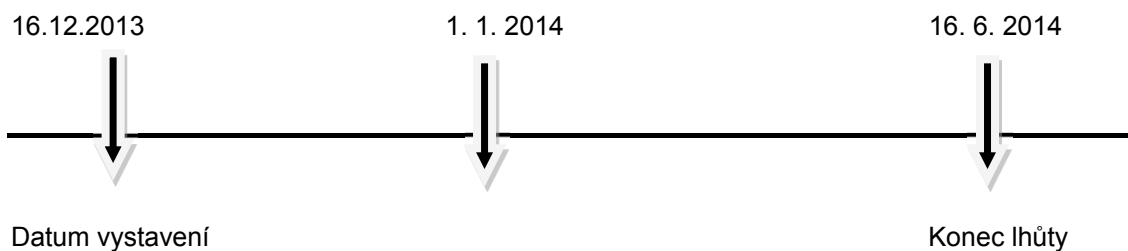
Požádá-li snoubenec o vydání vysvědčení prostřednictvím zmocněnce, musí být jeho podpis na plné moci úředně ověřen.

Vzhledem k charakteru údajů, uváděných na vysvědčení, se nově upravuje, že požádá-li snoubenec o vydání vysvědčení prostřednictvím zmocněnce, musí být jeho podpis na plné moci úředně ověřen. Do 31. 12. 2013 požádala-li fyzická osoba o vydání vysvědčení v listinné podobě, musel být její podpis nejen na plné moci, ale i na žádosti úředně ověřen, což bylo nadbytečné.

Zrušení stávajícího znění § 46 odst. 3 reaguje na nové ustanovení § 81a, doplněné do zákona o matrikách s účinností k 1. červenci 2012.

12. Osvědčení k církevnímu sňatku (§ 13 ZM)

- příslušnost matričního úřadu
- doklady potřebné k vydání osvědčení
- délka platnosti osvědčení (3 měs. do 31. 12. 2013 x **6 měs. od 1.1.2014** - § 666/1 OZ)

§ 13/2 ZM

K žádosti o vydání osvědčení je třeba předložit doklady potřebné k uzavření manželství. Požádají-li snoubenci o vydání osvědčení prostřednictvím zmocněnce, musí být jejich podpisy na plné moci úředně ověřeny.

Vzhledem k charakteru údajů, uváděných na osvědčení k církevnímu sňatku, nově se stanoví, že podpisy snoubenců na plné moci musí být úředně ověřeny, požádají-li o vydání osvědčení prostřednictvím zmocněnce.

13. Správní řízení na úseku matrik

§ 87 ZM

Pokud se žadatelé podle § 5, § 8a odst. 1 písm. a) nebo d), § 8a odst. 2 písm. a) nebo c), § 8a odst. 3 nebo 4, § 12, 13, § 16 odst. 6, § 19, § 25 odst. 1 písm. a) nebo d), § 25 odst. 2 nebo 3, § 25 odst. 6 písm. a), § 25a odst. 1 písm. a) nebo c), § 25a odst. 2 písm. a), § 25b, § 26 odst. 2 nebo 3, § 28, 45, 53, § 57 odst. 2, § 62 odst. 1, 3 nebo 5, § 63 odst. 2, § 64 odst. 1, § 69 až 71 nebo § 86 odst. 1 nevyhoví v plném rozsahu, vydá se o tom rozhodnutí.

Legislativně technická úprava v souvislosti s přeřazením vybraných ustanovení zákona o partnerství do zákona o matrikách.

Dále se povolení podle § 12 o místě a době uzavření manželství přesouvá do režimu dosavadního § 87 zákona o matrikách.

IV. JMÉNO A PŘÍJMENÍ

1. Uvedení jména a příjmení na matričním dokladu

☐ § 26/3 ZM – příjmení příslušníků národnostních menšin

Na žádost občana ČR, který je příslušníkem národnostní menšiny, jehož jméno, popřípadě jména, a **příjmení** jsou v matriční knize zapsána v českém nebo v jiném než českém jazyce, uvede se jeho jméno, popřípadě jména, a **příjmení** v matričním dokladu v jazyce národnostní menšiny znaky přepsanými do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy. Vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména nebo příjmení, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem. Jde-li o společné příjmení manželů, uvede se příjmení v jazyce národnostní menšiny pouze se souhlasem druhého manžela, popřípadě jejich nezletilého dítěte staršího 15 let. Do matriční knihy se vyznačí, že byl vydán matriční doklad s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v jazyce národnostní menšiny. Další matriční doklady se vydávají s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v této podobě.

Zákon o matrikách zde odkazuje na čl. 11 odst. 1 Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin, podle něhož se strany zavazují uznávat, že každý příslušník národnostní menšiny má právo používat své příjmení (jméno po otci) a křestní jména v menšinovém jazyce a právo na jejich oficiální uznání způsobem určeným jejich právním řádem a dále na § 7 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož příslušníci národnostních menšin mají právo na užívání svého jména a příjmení v jazyce národnostní menšiny za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem. Zákon o právech příslušníků národnostních menšin zde odkazuje na zákon o matrikách.

Zákon o matrikách do 31. 12. 2013 přímo neupravoval uvádění příjmení státních občanů České republiky, kteří jsou příslušníky národnostní menšiny, (s výjimkou ustanovení § 69 odst. 2 písm. d) a § 69 odst. 3 písm. d) zákona o matrikách, resp. čl. II. bod 2. písm. d) a bod 3. písm. d) zákona č. 165/2004 Sb., kterým se mění zákon o matrikách, která upravují užívání příjmení žen, resp. nezletilého dítěte ženského pohlaví, v mužském tvaru).

V tomto smyslu se upravuje užívání příjmení příslušníky národních menšin v doplnění stávajícího ustanovení § 26 zákona o matrikách.

☐ § 26/4 ZM

Do poznámky matričního dokladu cizince se uvede tvar jeho jména, popřípadě jmen, a příjmení uvedený latinkou v jeho cestovním dokladu.

V novele zákona o matrikách, jménu a příjmení a dále v připojených novelách zákona o pobytu cizinců, zákona o evidenci obyvatel a zákona o základních registrech se upravuje zápis jména a příjmení cizince tak, že v matričních knihách a v informačním systému cizinců se vede dvojí podoba:

- a) „česká“ podle matričního dokladu, vydaného v České republice (rodný list dítěte, oddací list, doklad o registrovaném partnerství); tvar jména a příjmení je uveden v souladu s úředním překladem cizozemského matričního dokladu (rodný, oddací list) do českého jazyka vyhotoveným podle nařízení vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy, ve znění nařízení vlády č. 100/2007 Sb., (dále jen „nařízení“), a
- b) „cizozemská“ podle zápisu uvedeného latinkou v cestovním dokladu cizince.

Pokud tedy byl cizinci vydán v České republice matriční doklad (cizinec se zde např. oženil), uvede se v matriční knize a na oddacím listu tvar jeho jména a příjmení v souladu s úředním překladem jeho cizozemského matričního dokladu do českého jazyka vyhotoveným podle nařízení. Do poznámky oddacího listu se zapíše tvar uvedený latinkou v cestovním dokladu cizince. V povolení k pobytu cizince se uvede jeho jméno a příjmení ve tvaru uvedeném latinkou v jeho cestovním dokladu a v poznámce se uvede tvar jeho jména a příjmení v souladu s úředním překladem jeho cizozemského matričního dokladu do českého jazyka vyhotoveným podle nařízení.

Pokud cizinci nebyl dosud v České republice matriční doklad vydán, bude uveden v evidenci i povolení k pobytu pouze jeden tvar příjmení, a to podle cizozemského dokladu. Tato úprava zajistí, že cizinec bude v úřední evidenci vždy jednoznačně identifikován.

V základním registru se vede podoba jména a příjmení, jak je uvedena na matričním dokladu.

2. Užívání příjmení v nesprávné podobě

□ § 58/5 ZM

Pokud fyzická osoba v dobré víře po dobu nejméně 5 let užívá své příjmení v nesprávné podobě, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude nadále užívat své příjmení ve tvaru, v jakém je uvedeno na vydaných dokladech.

Jde-li o společné příjmení manželů, lze učinit prohlášení pouze se souhlasem druhého manžela, popřípadě jejich nezletilého dítěte staršího 15 let.

Nově byl upraven postup v případech, kdy fyzická osoba užívá své příjmení v nesprávné podobě po řadu let v důsledku pochybení matričního úřadu nebo soudem jmenovaného překladatele. Je na místě, aby jí bylo umožněno prohlásit, že bude nadále užívat své příjmení ve tvaru, v jakém je uvedeno na vydaných dokladech a které v dobré víře nejméně 5 let užívala. Fyzická osoba v důsledku pochybení úřadu nebo tlumočnicka užívala své příjmení v nesprávném tvaru, avšak s tímto příjmením se nepochybně ztotožnila. Pak nelze spravedlivě požadovat, aby byla nucena žádat o povolení změny příjmení, chce-li toto příjmení i nadále užívat. Vychází se zde z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva č. 44378/05 Daróczyová proti Maďarsku.

3. Užívání jména

☐ § 61 ZM

Fyzická osoba, které byl matričním úřadem vydán matriční doklad, má povinnost užívat v úředním styku jméno, popřípadě jména, která jsou uvedena na tomto matričním dokladu.

Jménem se rozumí osobní jméno podle občanského zákoníku.

Podle zákona o matrikách fyzická osoba, které byl matričním úřadem vydán matriční doklad, má povinnost užívat v úředním styku jméno, popřípadě jména a příjmení, popřípadě více příjmení, která jsou uvedena na tomto matričním dokladu. Obecnou novelou zákona o matrikách se proto řeší, že tam, kde občanský zákoník hovoří o osobním jménu, rozumí se tím jméno, popřípadě jména.

4. Zápis jména do matriční knihy

☐ § 62/1 ZM

Do matriční knihy lze zapsat **jakékoliv existující jméno**, a to v správné pravopisné podobě. Nelze zapsat jména zkomolená, zdobnělá a domácká. Fyzické osobě mužského pohlaví nelze zapsat jméno ženské a naopak. Matriční úřad dále nezapíše jméno, pokud je mu známo, že toto jméno užívá žijící sourozenec, mají-li sourozenci společné rodiče. Vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem.

Novelou zákona o matrikách se konkretizuje, že do matriční knihy v České republice bude možné zapsat existující jméno. Vylučují se tak případy, aby do matriční knihy bylo možné zapsat slovo, které je sice pravopisně správné a nejde o zdobnělinu, zkomolený tvar či domáckou podobu, ale takové slovo není jménem.

5. Rodné příjmení

☐ § 68/2 ZM, § 77 - § 78 OZ

Fyzická osoba, které byl matričním úřadem vydán matriční doklad, má povinnost užívat v úředním styku příjmení, popřípadě více příjmení, která jsou uvedena na tomto matričním dokladu.

Rodným příjmením se rozumí příjmení uvedené v knize narození při narození dítěte, určení otcovství nebo osvojení do nabytí svéprávnosti dítěte a v souvislosti se změnou pohlaví.

Nově se definuje, co se rozumí rodným příjmením.

Pojem a užívání rodného příjmení nebylo dosud v českém právním řádu definováno. V současné době se za „rodné příjmení“ považuje to příjmení, které je aktuálně uvedeno v knize narození vedené matričním úřadem, v jehož správním obvodu se tato fyzická osoba narodila.

Příklad 1.

Dne 1. 1. 1990 se narodilo dítě mužského pohlaví, otec nebyl uveden, dítě tedy neslo příjmení, jaké měla matka v době jeho narození	NOVÁK
Dne 3. 3. 1996 bylo k tomuto dítěti <u>určeno otcovství</u> souhlasným prohlášením rodičů; rodiče se dohodli, že dítě bude užívat příjmení	HORÁK
Dne 10. 10. 2001 bylo toto dítě <u>osvojeno</u> a dle pravomocného rozsudku soudu o osvojení užívá příjmení	KRÁTKÝ
Dne 15. 7. 2010 byla <u>změnou ve správním řízení</u> této svobodné osobě povolena změna příjmení na příjmení	HOLÝ

Rodný list

Jméno, popř. jména	Jan
Příjmení	Holý
Poznámka Na žádost Zde zapsaný užíval do příjmení „Krátký“.	

Matriční úřad uvede aktuálně na rodném listu příjmení „Holý“, (tj. příjmení, které je uvedená osoba, pokud neuzavřela manželství, povinna užívat), a na žádost lze do poznámky rodného listu uvést, že „zde zapsaný užíval do příjmení „Krátký““.

☐ Čl. II – novely ZM - Přejímení ustanovení

Rodné příjmení, které fyzická osoba užívá ke dni nabytí účinnosti novely zákona o matrikách (k 1. 1. 2014) se považuje za rodné příjmení podle zákona o matrikách ve znění účinném po 1. 1. 2014.

Požádá-li tedy tato fyzická osoba o vydání rodného listu po 1. 1. 2014, vydá se matriční úřad rodný list ve stejné podobě.

Příklad 2.

Změna příjmení ve správním řízení bude povolena uvedenému panu Krátkému (příjmení po osvojení) na příjmení „Holý“ až po 1. 1. 2014, matriční úřad vydá rodný list, na němž bude uvedeno:

Rodný list (po 1. 1. 2014)

Jméno, popř. jména	Jan
Příjmení	Krátký
Poznámka Rozhodnutím ÚMČ Praha 4 ze dne ..., které nabylo právní moci dnem ..., byla zde zapsanému povolena změna příjmení na „Holý“. <i>(V záhlaví RL zůstává rodné příjmení, povolená změna se promítne pouze v poznámce).</i>	

S účinností od 1. 1. 2015 budou do praxe zavedeny nové matriční tiskopisy, které budou opatřeny zvláštními zajišťovacími prvky proti jejímu padělání a pozměnění.

Předpokládáme, že v této souvislosti bude stanoven nový tiskopis rodného listu, na němž slovo „příjmení“ bude nahrazeno slovy „rodné příjmení“. S výjimkou případů určení otcovství, nebo osvojení do nabytí svéprávnosti dítěte a v souvislosti se změnou pohlaví se toto rodné příjmení v záhlaví rodného listu nemění a veškeré povolené změny se promítnou pouze v poznámce rodného listu.

6. Užívání příjmení žen (včetně RP)

- § 69/2, 3, 4 ZM** – zápis příjmení ženy v mužském tvaru při uzavření manželství/partnerství, při narození a úmrtí cizinky
- § 69a ZM** - žádost o užívání příjmení v mužském tvaru - zpětně (doposud upraveno v čl. II zákona č. 165/2004 Sb.)

Zápis příjmení žen v mužském tvaru při uzavření manželství, narození dítěte nebo úmrtí je upraveno ve stávajícím znění ustanovení § 69 odst. 2 až 4. V čl. II, bodech 2 až 7 zákona č. 165/2004 Sb., kterým se mění zákon o matrikách, byly do 31. 12. 2013 upraveny podmínky, za kterých může nositelka příjmení, resp. zákonní zástupci/e nezl. dítěte ženského pohlaví, jejíž příjmení je zapsáno v matriční knize v souladu s pravidly české mluvnice, požádat o uvedení jejího příjmení v mužském tvaru.

Nově byl zařazen obsah ustanovení čl. II, bodů 2 až 7 citovaného zákona přímo do zákona o matrikách, a to včetně užívání příjmení v mužském tvaru ženy, která vstoupila do registrovaného partnerství a jejíž příjmení je matriční knize uvedeno v souladu s pravidly české mluvnice.

§ 69b ZM

Užívá-li žena v souladu s § 69 nebo § 69a příjmení v mužském tvaru, může u kteréhokoli matričního úřadu požádat o užívání svého příjmení v souladu s pravidly české mluvnice. Jde-li o dítě starší 15 let, připojí se k žádosti jeho souhlas, bez něhož nemůže ke změně tvaru příjmení dojít. Není-li jeden rodič znám, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven, zapíše se mužský tvar příjmení dítěte ženského pohlaví podle žádosti druhého z rodičů.

Nově se stanoví, že žena může před kterýmkoli matričním úřadem požádat o užívání svého příjmení v souladu s pravidly českého pravopisu.

7. Užívání příjmení po osvojení

§ 835 OZ – příjmení po osvojení nezletilého

	OSVOJITEL/ OSVOJITELÉ	OSVOJENEC
Osvojenec má příjmení osvojitele; společný osvojenec manželů má příjmení, které bylo určeno pro jejich děti při uzavření manželství. (§ 835/1 OZ)	Nový	Nový
Rozhodne soud, že osvojenec bude ke svému příjmení připojovat příjmení osvojitele. (§ 835/2 OZ)	Nový	<u>Malý</u> Malý Nový
Má-li <u>osvojenec připojované příjmení</u> , lze osvojitelovo příjmení připojit jen k prvnímu příjmení osvojenec (§ 835/2 OZ)	Nový	<u>Horák Starý</u> Horák Nový
Má-li <u>osvojitel připojované příjmení</u> , lze k osvojenecovu příjmení připojit jen první příjmení osvojitele (§ 935/2 OZ)	Nový Holý	<u>Novák</u> Novák Nový

§ 851 OZ – příjmení po osvojení zletilého

	Osvojitel/ osvojitelé	Osvojenec (zletilý)
Souhlasí-li s tím osvojitel, může osvojenec připojit osvojitelovo příjmení k svému příjmení; <u>trvá-li manželství osvojitele</u> a mají-li manželé společné příjmení, vyžaduje se souhlas i druhého manžela (§ 851/2 OZ).	Nový	Holý Nový
<u>Trvá-li manželství osvojenec</u> a mají-li manželé společné příjmení, může osvojenec připojit osvojitelovo příjmení k svému příjmení jen se souhlasem svého manžela.		

§ 842 OZ – příjmení po zrušení osvojení

§ 71a ZM

Po zrušení osvojení může osvojenec prohlásit před kterýmkoli matričním úřadem, že si příjmení nabyté v souvislosti s osvojením ponechá.

Reaguje se na změny v souvislosti s novým občanským zákoníkem.

8. Prohlášení o užívání jednoho, popř. dvou příjmení

§ 70/2 ZM

Fyzická osoba, jejíž příjmení jsou zapsána v knize narození nebo v knize manželství, může **před kterýmkoli matričním úřadem** prohlásit, že bude užívat pouze jedno, popřípadě dvě příjmení.

Stanoví se příslušnost matričního úřadu, před kterým může fyzická osoba prohlásit, že bude užívat pouze jedno, popř. dvě příjmení.

9. Užívání jména a příjmení SO ČR a současně SO jiného členského státu EU

□ § 70a ZM

Matriční úřad na základě prohlášení uvede v matriční knize jméno, popřípadě jména, nebo příjmení v podobě, kterou mu umožňuje užívat právo a tradice tohoto jiného členského státu EU, prokáže-li občan ČR jeho užívání matričním dokladem, popřípadě jinou veřejnou listinou tohoto jiného členského státu EU.

Prohlášení se činí před matričním úřadem, v jehož knize narození nebo knize manželství je jméno, popřípadě jména, nebo příjmení zapsáno.

U nezletilého staršího 15 let se k prohlášení připojí jeho souhlas, bez něhož k prohlášení nemůže dojít.

Prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět.

- doposud řešeno změnou ve správním řízení
- nyní se stanoví jednodušší způsob změny jména a příjmení státního občana ČR, který je současně státním občanem jiného členského státu Evropské unie – pouhým prohlášením před matričním úřadem, v jehož knize narození nebo knize manželství, je jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, zapsáno.

10. Dohoda o příjmení po uzavření manželství

□ § 660 OZ

Snoubenci při sňatečném obřadu prohlásí, že

- a) příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným,
- b) si oba svá příjmení ponechají, nebo
- c) příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným, a ten, jehož příjmení nemá být příjmením společným, bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení.

SNOUBENCI

**Jan Novák Holý, roz. Novák Holý a
Anna Horáková Novotná, roz. Novotná**

	Muž	Žena
I.	Novák Holý Horák Novotný	Nováková Holá Horáková Novotná
II.	Novák Holý	Horáková Novotná
III. <u>Spol. příjmení po muži</u>	Novák Holý	Nováková Holá Horáková (žena může připojit pouze 1. příjmení) - § 662 OZ
<u>Spol. příjmení po ženě</u>	Horák Novotný (muž nemůže připojit dosavadní příjmení, neboť žena, jejíž příjmení bude příjmením společným, již má připojované příjmení) - § 662/2 OZ	Horáková Novotná

§ 661 OZ

Ponechají-li si snoubenci svá dosavadní příjmení, prohlásí při sňatečném obřadu také, které z jejich příjmení bude příjmením jejich společných dětí.

Ponechali-li si manželé svá dosavadní příjmení, mohou i později učinit prohlášení orgánu veřejné moci, že se dohodli na společném příjmení jednoho z nich.

§ 70/4 ZM

Ponechají-li si manželé po uzavření manželství svá dosavadní příjmení, mohou i později učinit prohlášení před kterýmkoli matričním úřadem, že se dohodli na společném příjmení jednoho z nich. Prohlášení se vztahuje i na společné nezletilé děti manželů. V poznámce oddacího listu matriční úřad vyznačí, odkdy manželé užívají společné příjmení.

Reaguje se na změny v souvislosti s novým občanským zákoníkem.

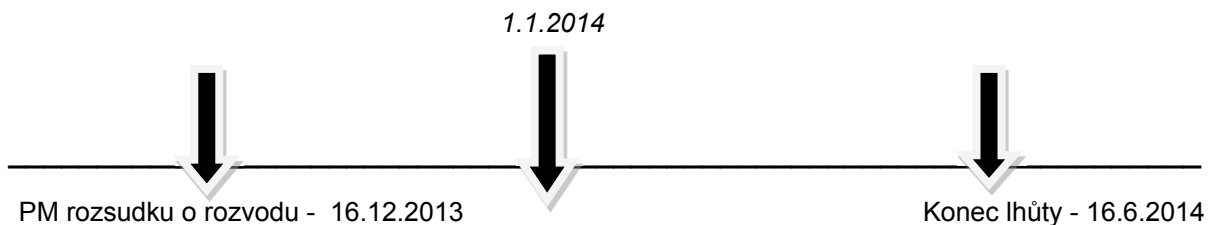
11. Příjmení rozvedeného manžela

§ 759 OZ

Manžel, který přijal příjmení druhého manžela, může **do šesti měsíců** po rozvodu manželství oznámit matričnímu úřadu, že přijímá zpět své dřívější příjmení. To platí i tehdy, hodlá-li manžel, který přijal příjmení druhého manžela s tím, že bude ke společnému příjmení připojovat své dosavadní příjmení, popřípadě první ze svých příjmení, užívat napříště jen své dřívější příjmení.

§ 71 ZM

Do knihy manželství se zapíše oznámení rozvedeného manžela, že přijímá zpět své dřívější příjmení, za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem.
- zůstává beze změny

12. Změna jména a příjmení

§ 72/1 ZM

Jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, **popřípadě více příjmení, která je fyzická osoba povinna užívat**, lze změnit fyzické osobě pouze na základě její žádosti, případně žádosti jejích zákonných zástupců.

Zákon o matrikách přímo nestanovil, jaké jméno nebo příjmení lze fyzické osobě změnit. Z uvedeného lze pouze dovodit, že povolit lze pouze změnu toho jména, popřípadě jmen nebo příjmení, popřípadě více příjmení, které je žadatel aktuálně povinen užívat. Např. je-li žadatel svobodný, může požádat o povolení změny příjmení, které má uvedeno na rodném listu; uzavřel-li žadatel manželství, může požádat o povolení změny příjmení, které má uvedeno na oddacím listu a které je povinen užívat po uzavření manželství, atd.

Uvedenou otázku bylo nezbytné řešit přímo v zákoně o matrikách. Stávající ustanovení § 72 odst. 1 bylo proto doplněno tak, že lze změnit fyzické osobě to jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, popřípadě více příjmení, která je povinna užívat.

V. ÚPRAVA ZÁPISU A VEDENÍ JMÉNA A PŘÍJMENÍ CIZINCŮ V INFORMAČNÍCH SYSTÉMECH ČESKÉ REPUBLIKY A NA ÚŘEDNÍCH DOKLADECH
--

- u cizinců v primárních úředních evidencích (v matriční knize a v CIS) a na nich založených dokladech (matriční doklady, průkaz o povolení k pobytu) budou **uváděny 2 podoby** jejich jména a příjmení – podle podoby uvedené v jejich cestovním dokladu a podle české transkripce;
- v navazujících evidencích (v základním registru obyvatel a v ISEO) se pak povede „česká“ podoba podle matričního dokladu s tím, že pokud cizinci nebyl v České republice matriční doklad nikdy vydán, vede se podoba podle jeho cestovního dokladu.

- ❑ Novela zákona o evidenci obyvatel umožňuje kontaktním místům veřejné správy Czech POINT využívat pro ztotožnění fyzických osob **údaj o rodném příjmení**. Touto změnou budou vyřešeny problémy s vydáváním výpisů z evidence Rejstříku trestů, když Rejstřík trestů požaduje právě tento údaj.

Praha, prosinec 2013 – leden 2014

Zpracovala: JUDr. Jana Hálová